

משאת משה

פרשת וירא – גליון 290

בני ישמעאל

וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקֵת סָדוֹם וְעִמּוֹרָה כִּי רַבָּה יַחֲטִאתָם כִּי כְבֹּדָה מְאֹד (יה, כ)

– זה היה גם 'זעקה' וגם 'כבוד'. שום דבר שם לא היה נכון.

ומה המציאות האמיתית? איך הדברים צריכים להיראות?

– 'עולם – חסד יבנה'.

זו המציאות של אברהם אבינו.

החסד, הוא זה שבונה את העולם. הוא זה שמקיים את המציאות. בזכותו כאן חיים. ובהעדרו – יהיו זעקות. וכבודות. והרס החיים. ואש וגופרית.

אברהם בנה את העולם.

– וסדום, ניסו להחריב אותו.

סדום – 'זעקה'.

– מתי אדם זועק?

כשמשחו כואב לו.

כשמשחו לא מתנהל באופן הנכון. כשמשחו סותר את התחושה הטבעית.

בסדום, היתה זעקה 'רבה'. משהו שם מאוד כאב. משהו שם מאוד סתר את ההתנהלות הטבעית.

'יחטאתם כי כבדה'. החטא היה גם מאוד 'כבוד'. היה קשה לשאתו.

המציאות שם היתה הכי הפוך ממה שצריך להיות. כנגד כל הטוב והישר והצודק.

כל אדם עלול לקנא בחברו.

ויש הרבה במה לקנא. בני, חיי, מזוני.

וכשקנאה אוכלת באדם, זהו סבל קשה מאוד.

משה רבינו, ביומו האחרון, ראה כיצד הדיבור מתייחד עם יהושע תלמידו. הענן הפריד ביניהם. והוא זעק – 'מאה מיתות, ולא קנאה אחת' (מ"ר וילך ט).

– כמה קשה הקנאה!

ומעתה.

שרי, זו שהפכה לאחר מכן ל'שרה', היתה עקרה. לא היה לה 'בית ולד' (יבמות סד:). לא היתה אפשרות טבעית שהיא תלד.

היא היתה נשואה כך לאברהם אבינו עשרות שנים. וביום אחד היא מבקשת ממנו לקחת אישה נוספת עליה.

וזו לא היתה סתם 'אשה נוספת', אלא שפחתה. הגר. ביתו של פרעה. נכדתו של נמרוד (עי' תרגום יונתן טז, ה).

וחז"ל מעידים:

'אין אשה מתקנאת אלא בירך חברתה' (מגילה יג.).

* * *

לא באמת שפחה

וַתֵּרָא בִּי הָרְתָה וַתִּקַּל גְּבִרְתָּהּ בְּעֵינֶיהָ (טז, ד).

שרי הופכת להיות 'קלה' בעיני הגר. לא מכובדת.

כשאתה נותן משהו, מקריב משהו, צריך שיהיה 'מקבל'. מישחו שמסוגל להכיל את הנתינה שלך.

הגר, זלולה בנתינה הגדולה הזו. היא לא העריכה אותה.

היתה זו הקרבה עצומה!

יש מפרשים, שהסיבה לנתינת הגר לאברהם היתה כדי לעורר את המערכת הפיזיולוגית של שרי. את יכולת ההולדה שלה. כדי שמרוב קנאה – אולי משהו 'יוזו' שם (עי' ספורנו טז, ב).

– הקנאה הזו היא כח חזק. יש באפשרותה לעורר יכולות רדומות.

שרי הפעילה כאן כח עצום. וזה לא היה רק כח גשמי.

היה זה כח של התגברות על הרצון. של נתינה מוחלטת, של הקרבת הדבר היקר לה מכל.

וזו היתה זכות גדולה מאוד. לדעתה של שרי היה בכוחה לעמוד כנגד העקרות שלה. כנגד החוסר שלה ב'בית ולד'.

או – שהיא קיוותה לילד שיוולד להגר עצמה. שהוא יהיה הילד שלה. שהיא זו שתגדל אותו (עי' רמב"ן טז, ב).

היתה זו תכנית סדורה.

אבל משהו השתבש שם באמצע.

– הגר – החלה לזלול בשרי.

ויותר מכך. היא זלולה בשרי עצמה.

ולפי הפירוש ששרי ציפתה לכך שהיא תגדל את הילד של הגר, אז התקוה הזו נגזזה. אף אחת אינה יכולה לגדל ולחנך ילד שאינו שלה, כאילו שהוא שלה.

– אלא אם כן – האם הביולוגית הינה שפחתה. כנועה וצייתנית.



הגר, כבר לא היתה 'שפחה'. וודאי שלא כנועה וצייתנית. היא עלולה להתנגד נחרצות לגידולה ולחינוכה של שרי.

הילד יקבל חינוך משני עולמות. משתי תפיסות חיים. זה רק יבלבל אותו.

כעת שרי פונה לאברהם, ואומרת לו – 'ישפוט ה' ביני וביניך'.

מפרש התרגום ירושלמי (וכעין זה בתרגום יונתן), בתרגום ללשון הקודש:

יתגלה ה', וידון ביני וביניך, ויתמלא רחמים עלי ועליך, ויפרוס שלום ביני לבינך, ויתמלא העולם ממני וממך, ולא נצטרך לבנה של הגר המצרית השפחה שהיא מבניהם של אותם עמים שזרקו אותך לכבשן האש של הכשדים.

ה', יפרוס שלום בינינו. ואז יהיו לנו ילדים משלנו.

ואז לא נזדקק לבן המצרית, השפחה, המשתייכת לאותו עם שהשליכו אותך לכבשן האש.

* * *

להיות נצרך

'שרי', הופכת – ל'שרה'.

גם ה' וגם הה', הן אותיות משמו הגדול של ה' יתברך. י-ה-ו-ה.

הי', היא בצד של ה'משפיע'. החכמה.

והה', היא בצד של ה'מקבל'. הבינה, המלכות.

הי', היא בבחינת זכר. והה', היא בבחינת נקבה (עי' כלי יקר יז, טו. ובפרדס יוסף עה"ת כאן הביא כעיי"ז מהזוה"ק).

אין לנו היכולת לפרש את שיגה ושיחה ומעשיה של שרה אימנו. אנחנו רק מנסים להבין מה זה מלמד אותנו, בעולם שלנו, בדרגה שלנו.

ובעולם שלנו:

ולכאורה, האם רק כעת שרי נזכרה שהגר אינה אלא שפחה – מצרית – בת למשליכי בעלה אל כבשן האש???

אז יתכן שהיא לא 'נזכרה', אלא – גילתה.

כעת שרי גילתה – שהגר לא השכילה לקבל את ה'רוח' של בית אברהם אבינו. שהיא נשארה עם ה'מצריות' שלה. שהיא עדין שייכת לאותה אש שרוצה לשרוף את הרוח הזו.

– שהיא לא באמת השפחה של שרי.

ויש כאן גם עוד משהו:

כעת, שרי משליכה את כל יהבה על ה' יתברך. רק הוא יעזור לה.

– מדובר על שרה אימנו. אין לנו השגה בגדלותה.

אבל יתכן שלפי דרגתה, היתה כאן תוספת מיוחדת של ביטחון. הלא כך מבואר בדברי התרגום.

יש אפשרות כזו, להיות 'נותן' מוחלט. אחד כזה שלא צריך מאומה לעצמו. הוא רק משפיע. והוא מקריב את הדבר היקר לו ביותר, למען האחר.

– כמו למשל אשה, שמשיאה את שפחתה – לבעלה.

האם זה מה שה' דורש מאיתנו?

יתכן שיש מרבותינו שישבו – כן. עלינו לחתור אל היעד הזה. גם אם לעולם לא נגיע אליו, כי זו באמת דרגה נשגבה.

אבל יש שישבו – לא. ה' דורש מאיתנו משהו אחר.

– ומהו?

שיר השירים. קודש קדשים.

כל כולו מלא ביחס של רעיה - לדודה. ביחס של אשה, אל בעלה.

השכינה, ה'רעיה' העליונה, שוכנת בנו. ומשכך, אנחנו אלו שמעוררים אותה. שמקשמים אותה. שמחברים אותה אל דודה.

איש ואשה, זה המשל. הנמשל זה אנחנו, הלא ה'רעיה' שוכנת בנו, וקודשא בריך הוא.

'מבשרי אחזה אלוך'.

בחור ישיבה. כליל המעלות.

שדכן פונה להוריו, ומציע עבורו נערה. גם היא כלילת המעלות. ענבי הגפן וכו'.

- בירורים. פגישות. ואז - 'סוגרים'. מוזל טוב.

לאחר האירוסין פונה הכלה לחתנה, ואומרת לו כך: מהיום והלאה, החיים שלי - מוקדשים לך.

אני, אעשה הכל עבורך. ואתה מצידך - אינך צריך לעשות מאומה עבורי.

אתה תשב על התורה ועל העבודה, ורק תיהנה ממני, ממה שאכין עבורך. אני עצמי - אסתדר לבדי. לא אפריע לך בבקשת צרכי ורצונותי.

* * *

ההסכם

הי', הופכת לה'.

ה'משפיע' - הופך להיות 'מקבל'.

ואז שרה אומרת לאברהם - בוא ונפנה אל ה' יתברך. שהוא ישכין שלום בינינו. שהוא ימלא את העולם בזרענו שלנו.

- בוא ונחיה 'מקבלים' כלפי ה' יתברך. נספר לו על רצוננו, נתחנן לפניו שימלא אותנו.

לאחר תקופה הגר יולדת בן. ישמעאל.

וכל מה שתמצה, רק תגיד לי - ואעשה בשמחה.

- על פניו, זה נשמע מצוין.

אבל מי שיסכים לזה - הוא חסר דעה.

יש מישהו שרוצה להיות רק בעמדה של ה'מקבל'??

- האם יש אדם, שלא רוצה לתת לאשתו מאומה? שלא רוצה שאשתו תהנה ממנו?

חז"ל קוראים לזה - 'לאו כלבא אנא' (נדרים כד.). אני לא כלב.

אשה, שלא מוכנה להיות 'מקבל' - חסר לה במהות ה'אשה' שבת.

אנחנו, עם ישראל, במקום של ה'רעיה'.

ואם אנחנו אומרים לה', אנחנו לא צריכים כלום, הכל רק עבורך - אז זה חסר מאוד. העיקר חסר.

ברור שעלינו להיות 'נותנים'. וגומלי חסדים.

אבל אנחנו גם צריכים לפנות לה' יתברך, כאשה אל בעלה, ולבקש ממנו. לתלות את עינינו בו. להיות 'נצרכים' - מולו.

הלא זה חלק מגילויי בעולם. להעניק לנו מכל טוב.

הבן הזה נולד - מהקרבה עצומה, של נתינה מוחלטת. של ביטול ה'אני' לגמרי.

זרע ישמעאל הם גומלי חסדים. כך זה עד היום.

- אבל אין להם חיבור אמיתי לה' יתברך.

הם מאמינים - בבורא אחד. 'הם מיחדים לא-ל יתעלה יחוד כראוי יחוד שאין בו דופי' (שו"ת הרמב"ם סימן תמח).

אבל אצלם, הוא אך ורק - 'בורא'.

- הוא לא ה'בעל'. האיש. ה'דוד' שמחובר ל'רעיה'.

אין שם יחסי גומלין. 'תן וקח'.

אצלנו – יש מערכת יחסים כזו. כמו איש ואשה.

וכמו איש ואשה, כל אחד – זקוק לשני.

וזה ה'הסכם' בין שני הצדדים, ה' ואנחנו:

ה' – צריך אותנו. ועלינו למלא את רצונו. בדיוק כפי שאשה ממלאת את רצונו של בעלה, בדיוק כפי שהיא בונה לו 'בית'. 'מקום'.

– ה' רצה 'דירה בתחתונים'. ואנחנו אלו שבונים אותה עבורו.

'העבודה – צורך גבוה' (עי' של"ה תו"א השער הגדול אות שט ואילך).

ומצד שני, אנחנו – זקוקים לה'. ואנחנו רוצים. ומבקשים. והוא ממלא את רצונותינו, שוב – בדיוק כפי שהבעל ממלא את רצונותיה של רעייתו.

* * *

המטרה

בסדום, היתה זעקה רבה.

מה היה התוכן של הזעקה הזו?

הם היו – 'נוטלים'. הכל – לעצמם.

ה'שני' – אינו קיים. ה'אני' ממלא את כל התודעה, את כל הרצונות, את כל האמביציות, ואת כל המעשים בפועל.

וזה אכן זעקה רבה. זה היפך בנין העולם.

ומצד שני – גם להיות 'נותן' לבד, זה חסר מאוד.

– אין 'פניה' לה' יתברך!

ומה הדבר הנכון?

– נחזור למשל של איש ואשה.

אשה – הזקוקה לבעלה. והיא מבקשת ו'נוטלת' ממנו את כל צרכיה.

– האם בזה מסתכם הקשר ביניהם?

ויותר מכך – האם זו מטרת הנתינה שלו? שיחיה לה – וזהו?

ברור שלא.

יש כאן יחסי גומלין. כאמור לעיל.

– הגענו למטרה.

– אבל יש כאן גם הרבה יותר מזה.

האחד נותן לשני. משקיע מחשבה, וכה, ואמצעים, כדי שיהיה לשני טוב. כדי שהוא יהיה מאושר.

כעת, השני נהנה ממה שהוא קיבל.

– האם כאן הסתיים ה'אירוע'?

– לא.

המקבל, נהנה. והוא נושא את עיניו לנותן, ומרגיש את הרצון שלו להנות אותו. לענג אותו.

הרגש הזה מחבר אותו אליו, ואז נוצרת ביניהם אחדות.

וגם הנותן, מרגיש את הטוב של חברו. נהנה מעצם ההנאה שלו. וכך הוא מתחבר אליו. שוב, אחדות.

– זו המטרה! האחדות!

אנחנו 'מקבלים' מה' יתברך. מקבלים הרבה.

וכשאנחנו מודעים למה שקיבלנו, ולמי שנתן; כשאנחנו מרגישים את האהבה שלו, את הרצון שלו לענג אותנו, ואנחנו מתחברים אליו יותר על ידי זה, מתאחדים איתו על ידי זה –

הכח ההוא של ישמעאל, עומד היום בעוכרנו.

יש להם משהו שדומה ל'ברית מילה'. הם הלא כורתים את עורלותיהם.

ויש להם גם סוג של חסד. נתינה. וכדלעיל.

והם חיים בארץ ישראל. יש להם זכות אמיתית בה.

וכל זה קשור אחד בשני.

וכך אומרים חז"ל (זוה"ק שמות לב ע"א, בתרגום 'הסולם'):

'עתידיים בני ישמעאל לשלוט על ארץ הקדושה זמן הרבה בשעה שהיא ריקה מכל, כמו שהמילה שלהם היא ריקה בלי שלמות. והם יעכבו את בני ישראל לשוב למקומם, עד שישלם הזכות של בני ישמעאל'.

הברית היא נקודת החיבור בין ה'נותן' – ל'מקבל'. בין הזכר, למי שמכיל את ההשפעה שלו – הנקבה.

וכך בני ישמעאל, שיש להם 'מילה', מחוברים למקום בו מתבטאת ה'נקבה' – ארץ ישראל.

אמנם, הברית שלהם 'ריקה' לחלוטין. אין בה תוכן. הלא הם אינם 'מחברים' לה' כלל.

* * *

להבין את המניע

ומדוע באמת כעת הארץ היא 'ריקה'?

– מיהו זה ש'מרוקן' אותה?

נתבונן.

פעם, היה כאן 'בית משפט'. ו'בית משפט עליון'. היו גם מוסדות אקדמיה, בהם ישבו אנשים ולמדו חכמה.

והיחס הכללי אל כל הנ"ל, היה יחס של כבוד. של הערכה. היו אלו אנשים מורמים מעם, העוסקים במהות ובעומק. בצדק וביושר.

וכעת, גם ארץ ישראל – היא 'ריקה'. אין בה תוכן.

ומי יכול להכניס בה תוכן?

– רק אנחנו. בני השכינה, המחברים לה' יתברך.

ומהו התוכן הזה?

האיש והאשה דלעיל. החיבור האמיתי לה' יתברך.

ה'דעת', שהשכינה – בקרבנו. שהיא – כביכול – נתונה בדינו. אם נרצה, נגדל אותה. נקשט אותה במצוות שלנו. ונחבר אותה בבעלה. ולהיפך חלילה.

ארץ ישראל, זה ה'מקום'. כאן ה' שוכן. כאן הוא מתגלה כמלך.

– זו לא הארץ שלנו; זו הארץ שלו יתברך.

ורק אם אנחנו 'שלו' – אז היא שלנו. ממש כמו בית האיש, השייך גם לאשתו (עי' מדה"ג ויקרא כה, כג).

ואם אנחנו 'מכניסים' בארץ את התוכן הזה, על ידי ה'דעת' שלנו – אז היא הופכת ל'מלאה'.

– ורק אז, ישמעאל 'יעוף' מכאן. הרי כל מה שהוא 'נותן' כאן זה 'ריק' אחד גדול.

כך היה היחס אליהם, אצל כל שכבות הציבור.

רק החרדים לדבר ה' העזו לערער על ה'קונספציה' הזו.

מאורעות העת האחרונה פקחו לכולנו את העינים. מעבר לתמונה שהם עמלו להציג, משהו מתגלה.

ה'שופטים' נוטלים לעצמם סמכויות שמעולם לא היו להם. נשיא ה'עליון' – ממנה את עצמו. חוקי יסוד מבוטלים בשרירות על ידי אותם עומי גלימות.

וכעת, אחת מראשיהם מתגלה כמי שמסרה את עמה ביד האויב. כפשוטו ממש.

וברור לכל בר דעת שזה לא נעשה רק במסירת אותו שקר לרשות הרבים. היה זה במשך כל הזמן בו היא אחזה במשרתה הרמה, בכל התנהלותה שם.

וכל אותה מערכת 'משפטית' מסואבת שיתפה פעולה עם המוסרת הזו. כך גם התקשורת ההולכת כעיוורת בעקבותיהם.

הם אלו שמנעו מהלוחמים להגן על עצמם. הם אלו שהוציאו את דיבת עם ישראל רעה בעיני ובאוזני העמים כולם, במגוון דרכים.

ורבים מאוד תמהים –

– הכיצד??

האם הם אינם יהודים??

האם הם לא שולחים את בניהם ובנותיהם למלחמה?

כיצד הם נלחמים כנגד עם ישראל – ממש כמו הגרועים שבאויביו??

כיצד הם משתפים פעולה ביודעין עם אותם אויבים??

ואין באמת תשובה. אף אחד לא באמת מבין.

– ואנחנו אומרים – יש לנו הסבר ברור.

وهוא כבר כתוב במקורות, ובדברי ימי קדם.

* * *

המלחמה על ה'בית'

עם ישראל יוצאים ממצרים. ביד רמה.

ה' מתגלה בעולם, במכות מצרים. בהוצאת עמו משם 'במורא גדול, זו גילוי שכינה'.

ובמעמד הר סיני הוא ממש יורד אלינו. ומתחבר אלינו. 'ישקני מנשיקות פיהו'.

המעמד הזה נקרא 'יום חתונתו'.

– ה' הוא לא רק 'בורא'. הוא נעשה מחובר אלינו ממש, כמו משפחה. כמו דוד ורעהי.

משפחה, צריכה בית. והוא – ארץ ישראל.

אנחנו כבר ממש מתכוננים ללכת לשם, להגיע הביתה. ביחד עם ה'.

ואז מופיעים הערב רב. והם מחטיאים את עם ישראל בעגל הזהב.

ואם מעמד הר סיני היה חתונה, וה' מחובר אלינו כחתן לכלה, אז נחשוב מה המשמעות של ה'רעהי' – ש'פונה' למקום אחר, לעגל הזהב. וזה דקה אחרי שהיא נכנסה לחופה (עי' שבת פח:).

ומי הם אלו שניסו ליצור את הפירוד הזה בין ה' לעמו, בין החתן לכלה?

– הערב רב.

וזה הערב רב – שהם מאותה ה'משפחה' של עמלק (עי' תיקו"ז סוף תי' ט).

– ומי זה 'עמלק'?

זה הראשון שיצא להילחם כנגד עם ישראל.

זה העם שמנסה בכל כוחו למנוע את גילוי ה' בעולם.

– וגילוי ה' בעולם – זה אנחנו. ה'כלה'.

אנחנו בחינת ה'אשה', ה'מולידה' את התוכן של בעלה – אל תוך המציאות.

והם – מתנגדים לזה. בכל כוחם.

– ויש להם הרבה מאוד כח.

ואם ננסה לחפש את האנשים הללו בתוך עם ישראל, לא יהיה כה קשה למצוא אותם.

הם אלו שנלחמים כנגד עם ישראל. הם מצטרפים לאויבי ישראל, ומסייעים להם מבפנים. הכל באיזטלא של דאגה לחלש, ושוויון, ו'צדק' ו'יושר'.

– לא זו הסיבה האמיתית.

המניע שלהם, זה ה'ערב רב' שהם. ה'עמלקיות' שלהם.

וכך הם נלחמים כנגד ה' יתברך, כנגד גילוי בארץ ישראל, שהיא 'בית המשפחה'.

* * *

לחזק את הקשר

ומה עלינו לעשות?

– את החיפך ממה שהם עושים.

הם – מנתקים את הקשר המיוחד של ה' לעמו. את הקשר של 'חתן וכלה'.

אנחנו, צריכים לחזק את הקשר הזה.

– וכיצד עושים זאת?

על ידי הבניה של ה'דירה' דלעיל. על ידי ה'דעת' הנכונה של מטרת הבריאח – גילוי ה' בארצו. בעמו.

על ידי הדעת הברורה, שה' – הוא לא רק 'בורא'.

– אלא – שהוא 'משפחה' איתנו. שאנחנו אלו שמגלים אותו כאן.

'על הדרך' הם נלחמים בקהל יראי ה'. באלו שעליהם מוטלת הזכות – שהיא גם חובה קדושה – לשאת את דגל מלכות ה' בארץ.

וכך, הם 'מרוקנים' את הארץ, בה הם שולטים. וכך יש מקום לאותה 'מילה ריקה' של בני ישמעאל.

– כך יש לבני ישמעאל כח לשלוט כאן, וגם לממש את ה'פרא אדם' שהם – כנגד עם ישראל.

היחיד שיכול לגרש את הערב רב מכאן, זה ה' יתברך.

– אבל הוא צריך אותנו לשם כך.

אם נמליך אותו, אם נזמין אותו להגיע ולהתגלות בארץ ישראל – הוא אז יבוא. וילחם. ויושיע.

זו המלחמה האמיתית:

מצד אחד – ה' יתברך. מלכותו. גילוי.

ומצד שני, הערב רב.

ועלינו לעמוד בצד הנכון.

ה' יזכנו.

לתגובות, ולקבלת הגליונות למייל, מנחם ישראל חזן 0533127133m@gmail.com

בגליון 'זהו לאחד' השבוע:

"אני מרגישה יותר שווה מבעלי".

מה הדבר שיוצר תחושות?

מתי לא כדאי לדבר בעדינות?

ומה עושים כדי שהבעל לא יפחד מאשתו?

את גליונות 'זהו לאחד' – שאלות ותשובות בענייני שלום בית, אפשר לחשיג בביתי, רח' חזן"א 21 שכונת חפציבה, מודיעין עילית. אפשר גם לקבלם למייל הנ"ל.

ניתן לשלוח שאלות למייל זה. ליעוץ נא לפנות לפלאפון 0533127133